

НОВИ САД - На данашњи дан 1941. године завршен је "Крвави марш" у којем су Немци више хиљада становника Шапца дотерали на савски мост, где су неке убили и бацили у реку а друге гонили до сремског села Јарак при чему су малаксали путем убијани. Преживеле су вратили у Шабац у новоформираног логор. Била је то одмазда због устанка који је био у току у Србији, с посебним замахом у том крају и због немачких жртава током устанка. У читавој акцији су са немачким трупама заједно учествовале и хрватске усташе. Према немачким документима укупно је том приликом ухапшено 4.410 Срба.

Данас је среда 30. септембар 2020. До краја године има 92 дана.

1399 - Оснивач династије Ланкастер Хенри Болингброк, као победник у борби за власт, постао је енглески краљ Хенри IV , дан пошто је абдицирао његов брат од стрица Ричард II.

1846 - Амерички зубар Вилијам Мортон први је употребио анестезију (етар) приликом вађења зуба.

1874 - Рођен је српски археолог Владимир Петковић, професор Београдског универзитета, члан Српске краљевске академије и управник Народног музеја у Београду, стручњак за српску средњовековну уметност. Био је уредник часописа "Старинар" и први директор Археолошког института САНУ. Руководио је откопавањима Стобија и Царичиног Града. Дела: "Преглед црквених споменика кроз повесницу српског народа", "Српско сликарство у средњем веку", монографије о манастирима Жича, Раваница, Студеница, Каленић и Дечани.

1876 - Рођен је српски писац, позоришни критичар и дипломата Милан Ракић, члан Српске краљевске академије, председник Српског ПЕН клуба. После завршених студија права у Паризу радио је у Београду као чиновник, а од 1904. налазио се у дипломатској служби. Појавио се 1903. збирком "Песме" као потпуно изграђен писац, песник

унутрашњих немира и сукоба. Објавио је 1912. збирку "Нове песме" и 1936. "Песме". Педесетак песама, колико је укупно објавио, одликују се елеганцијом и савршенством форме и спадају у врх српске лирике 20. века, попут "На Газиместану", "Јефимија", "Долап", "Симонида", "Напуштена Црква", "Орхидеја", "Љубавна песма". Позоришне критике које је писао, по општој оцени, веома су поуздане и одраз су изузетне личне културе.

1882 - Рођен је немачки физичар Ханс Вилхелм Гајгер. Бавио се изучавањем радиоактивности и 1928. изумео је направу за регистровање и бројање наелектрисаних честица и гама-зрака, односно за мерење радиоактивности, познату као "Гајгеров бројач".

1891 - Самоубиство је извршио француски генерал Жорж Ернест Буланже, министар војске од 1886. до 1887, вођа утицајног политичког покрета који умало није срушио Трећу републику. Створио је реакционарни и антипарламентарни покрет познат као буланжизам. Окупио је око себе све непријатеље Републике с намером обнове монархије у Француској. Када су га републиканци оптужили за покушај преврата пребегао је у Белгију, где је себи одузео живот.

1912 - Србија и Бугарска објавиле су мобилизацију за рат против Турске. Први балкански рат вођен од октобра 1912. до маја 1913. у којем су се против Турске бориле и Грчка и Црна Гора, завршен је поразом Турске. Србија је тада ослободила Стару Србију (данас Косово и Метохија) и Јужну Србију (данас Македонија).

1915 - Ватром из топа оборен је први непријатељски - немачки авион изнад Крагујевца. На Метином брду у Крагујевцу налази се спомен-обележје Радоју Раки Љутовцу, артиљерцу-тобцији који је 1915. године, у Првом светском рату, оборио први непријатељски авион у Србији. Тај дан обележава се као Дан рода Противваздушне одбране Војске Србије.

1918 - Бугарска армија капитулирала је у Првом светском рату, пошто је на границе Бугарске избила српска војска која је после пробоја Солунског фронта пресекла бугарске трупе на два дела и сломила их.

1921 - Рођена је британска глумица Дебора Кер, упамћена по једном од најпознатијих филмских пољубаца, са Бертом Ланкестером у филму "Одавде до вечности". Каријеру је почела у локалном позоришту, у родној Шкотској, да би прву главну улогу одиграла у филму "Мајор Барбара" 1941. године. Номинована је за Оскара за главну улогу чак шест пута, да би коначно 1994. добила Оскара за животно дело. Филмови: "Кво вадис", "Јулије Цезар", "Одавде до вечности", "Добар дан туго", "Казино ројал".

1938 - Дан по потписивању споразума у Минхену, којим су западни савезници дозволили Адолфу Хитлеру комадање Чехословачке, што је отворило пут ка избијању Другог светског рата, британски премијер Невил Чемберлен изјавио је да је спасен мир.

1941 - Почела је прва немачка офанзива на Москву. Немачка војска је после великих губитака совјетске армије заустављена, али је половином новембра 1941. кренула у другу офанзиву, такође неуспешно, што је почетком децембра омогућило противнапад и одбацивање Немачких трупа 200 километара од Москве. На тај начин покопан је план "Барбароса" о муњевитом рату против Совјетске Русије.

1947 - У Београду је основана организација партизанских ратних ветерана у Другом светском рату - Савез удружења бораца Народноослободилачког рата СУБНОР.

1949 - Окончан је берлински "ваздушни мост", успостављен после совјетске блокаде Западног Берлина крајем јуна 1948, током којег су амерички и британски авиони обавили 277.264 лета.

1955 - У аутомобилској несрећи у 24. години погинуо је Џејмс Дин, амерички глумац који је постао симбол побуњене младости у годинама свеопштег ослобађања након окончања Другог светског рата. Трагичан крај допринео да његов лик прерасте у својеврстан мит. Филмови: "Источно од раја", "Бунтовник без разлога", "Див".

1962 - Бели расисти изазвали су nerede у Оксфорду у америчкој држави Мисисипи пошто је на основу одлуке федералног суда црнац Џејмс Мередит уписан на Универзитет Мисисипија.

1965 - Отмицом и убиством шест генерала у Индонезији је отпочео неуспешни државни удар, окончан масакром чланова и присталица Комунистичке партије Индонезије, који су починиле снаге предвођене штићеником САД генералом Сухартом.

1966 - Бивши британски протекторат у Африци Бечуаналенд стекао је независност под називом Република Боцвана. Први председник нове државе постао је Серече Кама.

1966 - Немачки ратни злочинци Алберт Шпер и Балдур фон Ширах изашли су из затвора Шпандау након што су издржали казне од 20 година робије.

1970 - Ричард Никсон је допутовао у Београд, у прву посету Југославији једног председника САД.

1980 - Израел је увео валуту по имену шекел, која је заменила дотадашњу израелску фунту. Назив новчане јединице одабран је према имену које је познато у древним текстовима као средство плаћања у античкој јеврејској држави.

1985 - Умро је амерички сеизмолог Чарлс Рихтер, чијим је презименом названа скала за мерење јачине земљотреса.

1988 - Пензионисано је пет високих совјетских функционера, укључујући председника Президијума Врховног совјета Андреја Громика.

1989 - Престала је да постоји Сенегамбија. Конфедерација Сенегамбија настала је удруживањем западноафричких држава Сенегал и Гамбија 1. фебруара 1982.

1989 - Умро је српски писац Оскар Давичо, који је између два светска рата припадао групи писаца надреалиста изразито леве орјентације. Током Другог светског рата интерниран је у Италију, одакле је 1943. побегао и прикључио се партизанима. Дела: збирке песама "Вишња за зидом", "Настањене очи", "Флора", "Тропи", "Каирос", "Трема

смрти", романи "Песма", "Бетон и свици", "Радни наслов бескраја", "Ћутање", "Глади", "Тајне", "Бекства", "Завичаји", "Господар заборав".

1990 - Совјетски Савез и Израел споразумели су се да успоставе конзуларне односе. Москва је прекинула дипломатске односе због шестодневног Израелско-арапског рата 1967. Истог дана 1990. су успостављени и пуни дипломатски односи између Совјетског Савеза и Јужне Кореје.

1993 - У серији јаких земљотреса у југозападној Индији погинуло је најмање 22.000 људи.

1998 - У нападима терориста такозване ОБК на граничаре Војске Југославије у подручју карауле "Кошаре" код Ћаковице погинули су војници Мирослав Јоцић, Милош Павловић, Владимир Радоичић, Миладин Гобељић и Илија Павловић, а у подручју карауле "Морина" заставник Милан Бундало.

1999 - Полиција је у Београду, друго вече заредом, силом сузбила демонстрације неколико десетина хиљада присталица опозиционе коалиције "Савез за промене".

2004 - У самоубилачком нападу на амерички војни конвој у Багдаду, који су извели припадници терористичке групе јорданског екстремисте Абу Мусаба ел Заркавија, погинула је 41 особа, од тога 34 деце која су похрлила да узму слаткише од америчких војника.

2006 - Скупштина Србије усвојила је Предлог новог Устава, којим је Србија дефинисана као држава српског народа и свих грађана. У преамбули је наглашена неодвојивост Косова и Метохије од Србије.

2007 - Умро је Милан Јелић, Председник Републике Српске. Економски факултет завршио је у Суботици, где је и докторирао. Радио је у привреди, био министар привреде, енергетике и развоја. За менаџера године у РС проглашен је 2002. године, а за менаџера године у БиХ 2003. године. Добитник је Ордена Светог Саве.

2009 - Умро је Павел Попович, легендарни руски (совјетски) космонаут из првог, "гагариновског" круга. Од 1954. налазио се као пилот у саставу Ратног ваздухопловства Совјетског Савеза. Први пут у космос, у трајању два дана, 22 сата и 57 минута, летео је као командир брода "Восток-4" августа 1962. после чега је припреман за лет на Месец. Од 1980. до 1989. био је заменик начелника Центра за припрему космонаута "Гагарин". Двоструки је херој Совјетског Савеза.

(Танјуг)